

— INTERVIEW —

Ik ga
uit
van
mogelijk-
heden

Sjan Verhoeven is sinds 1999 actief binnen onze vereniging. Ze heeft van haar dyslexie een kracht gemaakt en ontwikkelde een geheel eigen aanpak voor volwassenen met dyslexie. Een gesprek over haar visie en waarom haar methode zo aanslaat.

TEKST: JULIE HOUBEN

Je ben onlangs geridderd vanwege je werk voor volwassenen met dyslexie. Hoe voelde dat?

Als een droom die uitkomt. Ik weet dat mijn werk gewaardeerd wordt. Maar ik kom vanaf de Huishoudschool. Het was een lange weg. Dat lintje symboliseert voor mij dat ik gezien ben, zelfs door de autoriteiten waar ik vroeger zo tegenop keek. Het ultieme bewijs dat ik goed ben in wat ik doe. Geen reden meer voor zelfkritiek. Ontspanning.

Ontspanning komt ook veel terug in je werk. Je stelt dat faalangst en spanning de dyslexie bij mensen nog erger maken. Waarom is ontspanning een voorwaarde om met je dyslexie aan de slag te gaan?

Faalangst is bij dyslectici onvermijdelijk. Vanaf de basisschool merken ze al dat ze anders zijn. Ze hebben moeite met alles rondom taal terwijl anderen zich fluitend alle regels eigen maken. Maar wat gebeurt er met je brein als je teveel spanning of stress ervaart door die faalangst? Het schakelt over op een soort spaarstand en bij dyslectici valt dan juist de taal uit! Ze kunnen niet meer goed verwoorden wat ze aan

kennis hebben. Als je brein gespannen is, komt er letterlijk geen woord meer uit.

Ik heb dat zelf ook nog regelmatig. Bijvoorbeeld bij een klant die vanuit een hoge opleiding en bijbehorende positie heel zelfverzekerd is. Dan voel ik meteen mijn eigen onzekerheid en faalangst weer. Ik ben weer even dat kleine Huishoudschoolmeisje. Maar ik weet nu dat het zo werkt. Dus ik kan me snel herpakken.

Volgens jou is de linker hersenhelft de talige, de rechterhelft de conceptuele. Daar zitten de beelden, ideeën: alles wat niet talig is. Bij dyslectici is de rechter hersenhelft dominant. Veel wetenschappers moeten weinig van deze visie hebben.

Klopt, zeker in Nederland. In de VS is hiervoor meer support vanuit de experts. Maar ik krijg vanuit mijn praktijk zoveel bevestiging dat het zo werkt. 'Hoe weet jij dat ik zo denk?' roepen mensen dan verbaasd. Allemaal mensen die hier komen vanwege problemen met taal. Ze denken in concepten, in visies en soms letterlijk in beelden. En kunnen het vervolgens niet goed omzetten in taal. Daarmee gaan we samen aan de slag.

Wat doe jij dan wezenlijk anders dan de reguliere begeleiding voor dyslexie?

De reguliere aanpak probeert dyslectici op dezelfde manier te leren lezen en schrijven als niet-dyslectici. Gewoon nog meer oefenen en automatiseren. Maar dat werkt dus niet! Dan duw je alleen maar op die faalangst waardoor er nog minder uitkomt. Ik leg mensen eerst uit dat

Faalangst is bij dyslectici onvermijdelijk

ze geen stoornis hebben maar een anders werkend brein. En dat daar vaak ook veel positieve dingen mee samen gaan, zoals snel en associatief denken. Dat geeft zoveel herkenning en zelfwaardering. 'Ik ben dus niet dom'. Dan volgt vanzelf de ontspanning die nodig is om een dyslecticus te helpen met zijn taal- en communicatie problemen. Ik leer mensen strategieën die passen bij hun eigen manier van denken. Ze hoeven zich niet aan te passen, ze mogen het op hun eigen manier doen.

Jij krijgt mensen dus wel aan het lezen en schrijven?

Een concreet voorbeeld: een conceptueel denker werkt in gedachten razendsnel naar een conclusie en begint ook in een mail bijvoorbeeld vaak met die conclusie. Hij schrijft zoals hij denkt. Ik leg dan uit dat andere mensen deze aanpak vaak niet kunnen volgen. Ik geef een dyslecticus handvaten om zich gemakkelijker te uiten en vanuit zijn eigen beelden op de lijn te komen. Dat betekent in dit geval: eerst de conclusie schrijven en dan pas de inleiding en de weg naar de conclusie toe. Zo'n aanpak gaat uit van mogelijkheden, niet van tekortkomingen.

Zelf werk je ook samen met een 'linkerbrein denker' in jouw praktijk Dynamika.

Gertrudie is mijn rechterhand en is inderdaad een echte linkerbrein denker. Dat maakt het leven van een dyslecticus in een talige maatschappij gemakkelijker. Ik borrel over van ideeën en zij schrijft ze op. Die samenwerking is geweldig. Ik ben er van overtuigd dat de wereld dyslectici en andere rechterbrein denkers heel erg nodig heeft. Ze zien en verzinnen zaken die het verschil maken in de maatschappij. Maar ze hebben wel een brug nodig naar de talige meerderheid om hun ideeën vorm te geven. Overigens zijn mensen met ADHD, dyscalculie, hoogbegaafdheid en autisme ook conceptuele denkers die dominant zijn in hun rechterbrein en op een niet-standaard manier omgaan met taal. Ze schrijven vaak enorme lappen tekst, of gaan te kort door de bocht. Ze hebben vaak moeite met structuur aanbrengen. Maar kijk je daardoor heen, dan zie je een visie waar de gemiddelde linkerbrein denker weer niet op gekomen zou zijn. Niet dat het een beter is dan het andere, we hebben elkaar gewoon nodig om voort te bestaan!